

Herättäjä-Yhdistys ry
PL 21, 62101 Lapua
Puh (06) 433 5700
hy@h-y.fi
www.h-y.fi
www.herattajajuhlat.fi

**ANNA TOIVO
HUOMISEEN
HERÄTTÄJÄJUHLAT**

 Seinäjoella 14.-16.7.2023

**lauantai 15.7.2023
vuoroveisuut klo 10.30
Ulla Tuovinen**

Tuntuuko missään — virren herättämä kokemus

Mihin kiinnität huomion, kun laulat tai veisaat virttä? Sävelmään? Tekstiin? Mikä on se virsi ja se veisuukerta, jonka muistat edelleen? Miksi?

Virsi on perinteisesti määritelty niin, että se on runotekstin, sävelmän ja Raamatusta nousevan sisällön muodostama kokonaisuus. Tämä kokonaisuus vaikuttaa meihin jokaiseen eri tavoin, me koemme eri virret kukin omalla tavallamme. Sanat kuvaavat asiaansa pääsääntöisesti sen mukaan, mitä yhteisesti on sovittu niiden tarkoittavan: koivu tarkoittaa tietynlaista puuta ja juna tiettyä raiteilla kulkevaa kulkuvälinettä. Sävelmistä meillä ei ole vastaavia sopimuksia tai määritelmiä. On kussakin kulttuurissa ajan myötä syntyneitä yleistyksiä ja mielikuvia. Miten koemme virret, mitä tuntemuksia sävelmät ja sanojen välittämän sisällön kokonaisuus herättää? Tätä tutkimme nyt hieman seuraavien virsien kautta.

Virsi 48 on alun perin Matti Paavolan vuonna 1847 kirjoittama teksti. Se on saanut kaksi melko erilaista sävelmää, kumpikin alun perin Saksasta, josta ne ovat kulkeutuneet, todennäköisesti Ruotsin kautta, Suomeen ja Pohjanmaalle. Näissä molemmissa toisinto-muodoissaan olemme tottuneet tätä virttä laulamaan. Sama teksti, mutta varsin erilaiset sävelmät: toinen duuri, toinen molli, toisen sävelmä liikkuu suppealla alueella vähitellen ylöspäin menen, toinen kurkottaa rohkeasti heti alusta alkaen laajemmalle. Toinen alakuloinen ja arka, toinen iloinen ja ponteva.

Sävelmä luo tekstiin tunnelman ja sävyn. Se voi antaa jopa avaimen tai näkökulman, jolla tekstiä tulkita ja ymmärtää. Erilaisista sävelmistä ei pidä ajatella, että toinen niistä olisi oikein tai väärin. Se ei ole se mittari. Ehkä kysymys on enemmän sopivuudesta laulajalle ja hänen elämäntilanteeseensa: siitä mistä laulaja löytää tarttumapinnan, mikä laulajalla resonoi siellä, mihin sanat eivät yllä; siinä ihmisen kohdassa, missä usko ja musiikki ovat vierekkäin, ehkä jopa sisäkkäin. Mikä sinun kohdallasi tässä virressä tänään on se, mikä vetää puoleensa?

Laulamme nyt virren 48 b-sävelmällä. Kuoro aloittaa ja laulaa parittomat säkeistöt, juhlakansa säkeistöt 2 ja 4.

[Virsi 48b Jo joudu, mun sieluni](#)

Ympäröivä länsimainen kulttuuri ja elinpiirimme vaikuttavat käsityksiimme kauniista ja rumasta, iloisesta ja surullisesta. Usein koetaan, että hidas sävelmä, jossa sävelmä liikkuu asteittain

Herättäjä-Yhdistys ry
PL 21, 62101 Lapua
Puh (06) 433 5700
hy@h-y.fi
www.h-y.fi
www.herattajajuhlat.fi

**ANNA TOIVO
HUOMISEEN
HERÄTTÄJÄJUHLAT**

 Seinäjoella 14.-16.7.2023

alaspäin, liittyä suruun ja kaipuuseen. Vastaavasti sävelmä, joka on tempoltaan reipas ja jonka sävelmä sisältää ylöspäin suuntautuvia isoja hyppyjä, koetaan liittyvän iloon ja riemuun. Nämä vastakohtien kautta tulevat luonnehdinnat ovat yleistyksiä ja yksinkertaistuksia, välillä jopa harhaanjohtavia.

Elämä ja ihmisten kokemukset kertovat muuta: ”Murheen keskellä Siioni veisaa heleimmin kiitosta Herralle”, tai Viimeisistä kiusauksista Riitan laulamana kysymys: ”Voiko varjo olla kirkas”. Todellisuus on ääripäidensä välissä, toisiinsa kietoutuneina, samanaikaisessa sekä-että olemisessä. Näin myös virsissä.

Seuraavan virtemme, numeron 81, sävelmän alku on helposti harhaanjohtava: juurihan lauloimme tällä sävelmällä edellisen virren 48. Tarkemmin tutkien molemmat sävelmät ovat samaa alkuperää, saksalaisen Burkhardt Waldisin 1553 kirjoittamaksi merkitty. Alun perin fransiskaanimunkki sittemmin luterilaisena pappina toimineen runoilija ja säveltäjä Burkhard Waldisin virsiä oli vuoden 1701 virsikirjassa seitsemän. Kun Elias Lagus käänsi ensimmäiset Siionin virret ruotsista suomeksi, käytti hän nimenomaan 1701 virsikirjan sävelmiä kääntämiensä tekstien sävelminä. Se oli pedagogisesti viisas ratkaisu, samalla ratkaisu loi pohjan monille toisintosävelmille, pohjautuvathan monet niistä vanhan virsikirjan sävelmiin. Emme kuitenkaan tiedä, miksi Lagus valitsi tietyt sävelmät tietyille teksteille. Varmasti runomitan tuli soveltua sävelmään, mutta ajatteliko hän myös sävelmän tunnelmaa.

Laulamme kohta virren 81. Miten mielestäsi virren teksti ja sävelmä liittyvät toisiinsa. Minkälaisen näkökulman sävelmä tuo tekstiin? Minkälaisella tunnolla laulaja lähestyy Jumalaa?

Laulamme nyt virren 81, kuoro aloittaa ja laulaa parittomat säkeistöt, juhlakansa säkeistöt 2 ja 4.

[Virsi 81 Pitääkö täällä ruuatta](#)

Siionin virsien uudistamisen yhteydessä pyrittiin löytämään myös aivan uusia sävelmiä, jotka sopisivat osaksi Siionin virsien kokoelmaa niin tyylin kuin toteutuksen puolesta. Tehtävä koettiin vaikeaksi. Lopulta kokoelmaan päätyi Kannelmäen seurakunnan kanttorin, musiikin tohtori Sirku Rintamäen säveltämä melodia Kaija Pispän tekstiin, Siionin virsi 167.

Rintamäen sävelmä on kuin toisinto toisinnosta, a-sävelmä on toisinto b-sävelmästä. Kuunnellaanpa hieman b-sävelmää eli alkuperäistä.

Rintamäen sävelmän alku varioi ja maustaa b-sävelmän alkua niekuilla ja muuntelee sitä hieman, kuitenkin niin, että alkuperä on havaittavissa. Sävelmän puolesta välissä Rintamäki irtautuu b-sävelmästä ja jatkaa sitä sen mukaisesti, mikä hänestä palvelee tekstiä, yhteislaulua ja sävelmän rakentumista täysipainoiseksi kokonaisuudeksi. Rintamäen sävelmässä on kohtia, joissa tuntuu, että nyt sävelmä menee väärin tai että sävelkulku menisi luontaisesti toisella tavalla. Ajattelen, että se hyvällä tavalla haastaa käsitystämme kauneudesta ja yhteislaulusta, venyttää lempeästi ja

Herättäjä-Yhdistys ry
PL 21, 62101 Lapua
Puh (06) 433 5700
hy@h-y.fi
www.h-y.fi
www.herattajajuhlat.fi

**ANNA TOIVO
HUOMISEEN
HERÄTTÄJÄJUHLAT**

 Seinäjoella 14.-16.7.2023

hieman kädestä pitäen ajatuksiamme virsistä. Muistuttaen samalla muutoksen pysyvyydestä ja tarpeellisuudesta.

Kuten tässä sävelmässä, virsisävelmissä näkyy kerroksellisuus, ne rakentuvat olemassa olevaa hyödyntäen, sitä tarvittavilta osin muokaten ja muuttaen, kuitenkin oleellisen säilyttäen. Tämä taitaa olla ihmisille tyypillinen toimintatapa monessa asiassa. Oleellista lienee, miten kerroksellisuuteen ja eri kerroksiin sekä niistä seuraaviin muutoksiin suhtaudumme. Pysähdyimmekö tutkimaan, miksi jokin tuntuu vieraalta tai miksi jokin vetää puoleensa?

Laulamme virren 167 a-sävelmällä. Kuoro aloittaa ja laulaa säkeistöt 1 ja 3, juhlakansa säkeistöt 2 ja 4. Viidennen säkeistön laulamme kaikki yhdessä.

167a Kasteessa lapsi Jumalan (ei verkkojulkaisua)

Siionin virsien uudistuksen yhteydessä tunnistettiin, että ne virret, joissa sävelmällä on vain yksi teksti, voivat jäädä vähemmän veisatuiksi ja tuntemattomiksi. Tähän haluttiin vaikuttaa.

Viimeisen virtemme numero on 122 Ei mikään niin voi virvoittaa. Virren alkuperäinen sävelmä on a-sävelmä, siitä toisinto on tämän virren b-sävelmä, toisinto Etelä-Pohjanmaalta, näiltä tienoin siis. Monet yhdistävät tähän toisintosävelmään virressä 5 olevan tekstin: Sun armoasi anomaan. Edellisessä Siionin virret -kokoelmassa sävelmä esiintyi vain sillä tekstillä.

Sun armoasi anomaan -virsi on ollut ja on edelleen minulle tärkeä. Entä nyt, kun tätä tuttua kokonaisuutta ravistellaan ja sävelmään tuodaan uusi teksti, joka sekin on vahvasti leimautunut tiettyyn sävelmään, siihen Gesiuksen a-sävelmään. Menevätkö molemmat virret jollakin tapaa pilalle menettäen merkitystään ja ainutlaatuisuuttaan? Pitäisikö pitää kaikki ennallaan? Ensimmäinen tunnepohjainen reaktio yleensä vierastaa uutta. Minunkin ymmärrykseni ja järkeni kyllä tunnisti, että tuttuun sävelmään tuleva teksti on toisinnon alkuperäinen sävelmä. Kyse ei siis ollut mistään vieraasta tai oudosta, ydin säilyi entisellään, ilmiasu oli vain toinen.

Ilmiasu on kuitenkin se, mikä vaikuttaa kokemukseen virrestä, siihen minkälaisia tunteita sävelmä saa aikaan ja miten ne liittyvät tekstisisältöön. Ja vähitellen, niin uskon, virren erilaiset sävelmät löytävät laajemman tarttumapinnan veisaajassaan: jossakin elämäntilanteessa a-sävelmä on se sopivin, jossakin toisessa tilanteessa b-sävelmä. Olemme saman kysymyksen äärellä, mistä lähdimme liikkeelle ensimmäisen virtemme kohdalla: mikä virressä resonoi siellä, mihin sanat eivät yllä, siinä ihmisen kohdassa missä usko ja musiikki ovat vierekkäin, ehkä jopa sisäkkäin. Mikä sinun kohdallasi tänään on se, mikä vetää puoleensa?

Laulamme nyt Siionin virren 122 b-sävelmällä. Kuoro aloittaa ja laulaa parittomat säkeistöt, juhlakansa virren parilliset säkeistöt.

[122 Ei mikään niin voi virvoittaa](#)